

İç Denetim Kurumlar İçin Hayati Öneme Sahip

İç denetimin önemi tüm dünyada ve ülkemizde giderek artıyor. Kurumların faaliyetlerini geliştirmek ve onlara değer katmak amacını güden iç denetim faaliyeti, risklerin neden olabileceği kayıpların azaltılmasında, hata ve hilelerin önlenmesinde, kaynakların etkili ve verimli kullanılmasında, itibarın korunmasında ve kurumların hedeflerine ulaşmasında önemli bir rol oynuyor. - 08.06.2014

Türkiye'deki iç denetim uygulamalarının uluslararası standartlara kavuşması için çok çeşitli hizmetler yürüten Türkiye İç Denetim Enstitüsü'nün (TİDE) Yönetim Kurulu Başkanı Gürdoğan Yurtsever ile iç denetimi ve TİDE'nin faaliyetlerini konuştuk.

İç denetim denilince ne anlamalıyız?

İç denetim; bir kurumun faaliyetlerini geliştirmek ve onlara değer katmak amacını güden bağımsız ve objektif bir güvence ve danışmanlık faaliyetidir. İç denetim faaliyeti, kurumun risk yönetim, kontrol ve kurumsal yönetim süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek ve geliştirmek amacına yönelik sistemli ve disiplinli bir yaklaşımla kurumun hedeflerine ulaşmasına yardımcı olur.

İç denetimi, sürdürülebilir büyümenin, kurumsal yönetimin ve itibarın sigortası olarak ifade etmek mümkün. Piyasalarında yüksek rekabet içinde büyüme, gelişme ve varlıklarını gelecek nesillere aktarmayı hedefleyen işletmeler, iç denetim faaliyetine ihtiyaç duyar.

İç denetim faaliyeti, işletmenin yapısı, kültürü ve süreçleri hakkında bilgi sahibi profesyonel iç denetçiler tarafından yürütülür. İç denetçiler, faaliyet ve görevleri gereği bağımsız olmaları gerektiğinden genellikle işletmenin yönetim kuruluna veya denetim komitesine bağlı olarak faaliyet gösterir ve raporlama yapar. İç denetim faaliyeti özel

uzmanlık gerektiren alanlarda işletme dışından da kısmen veya tamamen destek alabilir. Bu şekilde dışarıdan alınan bilgi ve uzmanlık iç denetim faaliyetinde kullanılabilir.

İç denetim kurumlara nasıl fayda sağlar?

İç denetimin temel amacı kuruma değer katmaktır. İç denetim faaliyeti, kurumların iç kontrol, risk yönetimi ve kurumsal yönetim sistemlerinin geliştirilmesine katkıda bulunur, iş süreçlerin iyileştirilmesini, kaynakların etkili ve verimli kullanılmasını sağlar, hata, hile ve suistimallerin önlenmesine yardımcı olur, risklerin neden olabileceği kayıpları azaltır, kurumların itibarını korur, hedeflerine ulaşmasına katkı sağlar.

İç denetimin katma değer yönünün ortaya çıkması için öncelikle yönetimin iç denetimin işlevi hakkında yeterli bilgisinin bulunması gerekiyor. Bu konuda görev, iç denetçilere düşüyor. Rol ve sorumluluklarını ve iç denetimin katma değer yönünü yönetime anlatacak, onları bu konuda bilgilendirecek, farkındalık oluşturacak olan iç denetçilerdir. Bu nedenle iç denetimin rol ve sorumluluklarının kurum yönetimince anlaşılması ve desteklenmesi, gerek insan kaynağı, gerekse de teknoloji açısından yeterli kaynağın ayrılması, iç denetçilerin yetkinliklerinin geliştirilmesi, bağımsız çalışabilmelerine olanak tanınması, iç denetim metodolojisinin etkin bir şekilde oluşturulması önem taşıyor. Bunlar yapıldığı takdirde iç denetim kurumun faaliyetlerine çok boyutlu değer katar.

İç denetimin önemini artıran gelişmeler nelerdir?

İç denetimin önemi tüm dünyada ve ülkemizde giderek artıyor. Bunun pek çok nedeni var. Globalleşme, sermayenin serbest dolaşımı, uluslararası yatırımların artması, büyüyen, çeşitlenen ve karmaşıklaşan işlemler, iletişim ve teknoloji alanlarındaki gelişmeler, faaliyetlerde etkinlik ve verimliliğin ön plana çıkması, hileli finansal raporlama skandalları, iflaslar ve büyük şirket zararları, ticari alanda tüm dünyada artan düzenlemeler, iç kontrol, risk yönetimi ve kurumsal yönetim konularının önem kazanması gibi konuları öncelikli olarak belirtmek mümkün. Türkiye açısından bakıldığında bu nedenlerin yanı sıra Avrupa Birliği müzakere ve uyum sürecinin de iç denetimin öneminin artmasına neden olduğunu görüyoruz.

Bu süreçte iç denetimin de bu gelişime ayak uydurduğunu belirtmek mümkün. Daha önceleri eksiklik ve hile bulmaya odaklanan, işlem-kayıt odaklı iç denetim anlayışı, yerini süreç ve verimlilik odaklı bir danışmanlık anlayışına bırakarak kurumun amaçlarına ulaşmasında yönetimin en temel yardımcılarında biri haline geldi.

İç denetim zorunlu mudur?

İç denetimin zorunlu olduğu pek çok sektör bulunuyor. Türkiye’de 2000’li yıllarla birlikte iç denetim ile ilgili her alanda art arda düzenlemeler yapıldı ve yapılmaya devam ediyor. Başta bankacılık olmak üzere, sermaye piyasaları, sigortacılık, kamu ve suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi alanlarında iç denetim ile ilgili önemli düzenlemeler yapıldı, zorunluluklar getirildi. Böylece günümüzde mali sektörde ve bir çok kamu kurumunda iç denetim zorunlu bir faaliyet olarak yürütölüyor. Reel sektörde ise yeni Türk Ticaret Kanunu iç denetimin önemini artırdı. Bu kanunda yer alan kurumsal yönetim ilkelerine uyum, sermaye şirketlerinde riskin erken saptanması komitesi, dış denetim gibi getirilen düzenlemeler ve yaklaşımlar artık belirli boyutun üzerindeki reel sektör firmalarında da iç denetimi gerekli hale getirdi.

Bununla birlikte her işletmede iç denetim faaliyetine ihtiyaç olmayabilir. Özellikle küçük işletmelerde yöneticiler günlük faaliyetleri ve çalışanları etkin bir şekilde yönetebilirler. Fakat işletme ölçeğı büyüdükçe kontrol ihtiyacı artar. Bu durumda kontrol sisteminin etkinliğı ve yeterliliğı konusunda yönetime, yatırımcılara, kredi verenlere güvence sağlayan iç denetim faaliyetine ihtiyaç ortaya çıkar. Bu kapsamda iç denetimi bir zorunluluktan öte, işletmenin ihtiyacı açısından değerlendirmek önem taşıyor. İşletmenin ölçeğı iç denetime ihtiyaç gösteriyorsa o kurumda iç denetim faaliyetinin oluşturulması gereklidir.

İç kontrol sistemi içinde iç denetimin rolü nedir?

İç kontrol, kurumun varlıklarını korumaya, faaliyetlerin etkinliğı ve verimliliğini artırmaya, bilgi sisteminin güvenilirliğini sağlamaya, yasal düzenlemelere uygunluğı güvence altına almaya yönelik tasarlanmış sistemler bütünüdür. İç kontrol sistemi, işletmenin bütün işlemlerini, hizmetlerini, çalışanlarını ve organizasyonunu kapsar, günlük faaliyetlerin ayrılmaz bir parçasıdır, yönetimin sorumluluğundadır ve işletmenin amaçlarına ulaşmasında kullanılan bir araçtır. İç Denetim ise, iç kontrol sisteminin etkinliğini ve yerindeliğini değerlendiren, yönetimden bağımsız ve tarafsız bir faaliyettir. İç denetimin, kendi metodolojisine uygun bir şekilde iç kontrol sistemine yönelik yaptığı değerlendirmeler bu sistemin daha güçlü ve etkili olması bakımından büyük önem taşır.

İşletmelerin üç defans hattı vardır. İlk defans hattında iç kontrol sistemi yer alır. Bu sistem içinde görevler ayrılığı, çapraz kontrol, limit ve onay mekanizmaları bulunur. İşletmenin bütününe kapsayan iç kontrol sisteminin etkin olması riskleri de azaltır. İkinci defans hattında ise finansal kontrol, risk yönetimi, uyum gibi birimlerin faaliyetleri yer alır. Bu birimlerin faaliyetleri de iç kontrol sistemini tamamlayıcı bir işlev görür. Üçüncü defans hattında ise İç denetim vardır. İç denetim faaliyeti, birinci ve ikinci defans

hatlarındaki faaliyetlerin etkinliği ve yerindeliği konusunda güvence verir, iç kontrol sistemindeki eksiklikleri tespit eder ve giderilmesine katkı sağlar.

Hile ile mücadelede iç denetimin rolü nedir?

İç denetçiler, üst yönetimden, yönetim kurulundan ve denetim komitesinden gelen taleplere veya kendi denetimlerinden elde ettiği bulgulara dayanarak kurumların hile ve yolsuzlukla mücadele sürecinde önemli bir rol üstlenirler. İç denetçiler, kurumların hile ve suistimale açık alanlarını tespit ederek, bu alanlardaki riski azaltmaya yönelik iç kontrol sistemlerinin etkinliğini değerlendirerek, etik değerlerin savunuculuğunu yaparak, suistimal soruşturmalarına fiilen katılarak, üst yönetime danışmanlık yaparak, eğitim ve bilgilendirme toplantıları yaparak, yönetimin bu konuda kültür oluşturmaya çalışmalarını desteklerler.

İç denetçilerde ne tür yetkinlikler bulunmalı?

Uluslararası İç Denetim Standartlarına göre iç denetçilerin, iç denetim hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde gereken bilgi, beceri ve tecrübeyi ortaya koyması gerekiyor. İç denetim faaliyetini yürüten iç denetçilerin sahip olması gereken temel yetkinlik ve bilgiler iç denetim faaliyetinin etkili bir şekilde yerine getirilebilmesi için hayati önem taşıyor. İç denetimin değişen ve gelişen fonksiyonları çerçevesinde iç denetçilerin sahip olması gereken yetkinlikler ve bilgiler de zaman içinde değişim gösteriyor.

İç denetçilerin günümüzde iletişim becerileri, problem çözme, organizasyon becerisi, gizlilik, muhakeme etme, etik hassasiyet, takım oyuncusu olma gibi özelliklere sahip olması önem taşıyor. Bunun yanı sıra iç denetçilerin finansal analiz, muhasebe, bilgi teknolojileri, hukuk, risk analizi, süreç ve veri analizi gibi teknik yetkinliklere sahip olması da gerekiyor. İç denetçiler gerekli denetim yetkinliklerine sahip olmaları kaydı ile işletmenin faaliyet konusuna göre özel uzmanlık gerektiren alanlarda görev yapanlardan da seçilebiliyor. İç denetçilerin yetkinliklerini kanıtlamak için sertifikasyon büyük önem taşıyor.

İç denetim alanında hangi sertifikalar var?

Bir mesleğin uluslararası standartlarda yapılmasının olmazsa olmaz göstergelerinden biri de sertifikasyondur. Mesleğin dünya üzerinde kabul görmüş İç Denetçi Sertifikası (CIA, Certified Internal Auditor) 1974 yılından beri Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü (IIA) tarafından veriliyor. CIA sertifikası, iç denetim mesleğinin tüm dünyada yeterliliği ve geçerliliği kabul edilen en önemli sertifika olup, bu sertifikaya sahip olan bir iç denetçinin, dünyanın hangi ülkesinde olursa olsun, iç denetim mesleğini yapabilecek asgari

standartlara ve mesleki yeterliliğe sahip olduğu kabul ediliyor. Uluslararası İç Denetçi Sertifikası, genel olarak iç denetim mesleğinin profesyonel yetkinlik statüsünü ifade ediyor. CIA dışında da iç denetim ile ilgili IIA tarafından sınavları gerçekleştirilen dört uzmanlık sertifikasyonu da bulunuyor. Bu sertifikalar finansal hizmetler, kamu, kontrol öz değerlendirme ve risk yönetimi konularındaki uzmanlığı ortaya koyuyor.

Türkiye’den bu sınavlara TİDE aracılığıyla girilebiliyor. Giderek daha fazla iş yeri sertifikalı iç denetçi ile çalışmak istiyor. Sertifikalı iç denetçiler daha iyi pozisyonlarda, daha iyi ücretlerle çalışabiliyor. Bu nedenle iç denetçilerin meslekleriyle ilgili sertifikaları edinmeleri önem taşıyor.

Türkiye İç Denetim Enstitüsü’nün yapısı, misyonu ve faaliyetleri nelerdir?

Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE), iç denetim uygulamalarında uluslararası standartlar çerçevesinde meslektaşlar, kurumlar ve toplum için referans ve güvence kaynağı olarak katma değer oluşturma misyonuyla faaliyet gösteriyor.

İç denetçilerin meslek örgütü olarak, Türkiye’deki iç denetim uygulamalarının uluslararası standartlara kavuşmasını ve iç denetim mesleğinin faaliyetlerini daha üst noktalara taşımayı hedefleyen TİDE, 190 ülkede 180 binden fazla üyesi olan Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü’nün (The Institute of Internal Auditors-IIA) Türkiye’deki tek temsilcisi konumunda.

1995 yılında kurulan TİDE, günümüzde 750’den fazla kurumu temsil eden yaklaşık 2.200 üyeye sahip. Üyelerimiz arasında holdingler, bankalar, aracı kurumlar, sigorta şirketleri, kamu kuruluşları başta olmak üzere pek çok sektörde faaliyet gösteren kurumda çalışan iç denetim yöneticileri, iç denetçiler, iç kontrol, uyum ve risk yönetimi birimleri yönetici ve çalışanları bulunuyor.

TİDE, meslekte küresel gelişimin ve mükemmelliğin paydaşı olmak vizyonu ile pek çok mesleki gelişim, paylaşım ve iletişim platformu ile çalışmalarını sürdürüyor.

Her yıl düzenli olarak gerçekleştirdiğimiz "Türkiye İç Denetim Kongresi", sürekli güncelliği sağlanan ve dilimize çevrilen "Uluslararası İç Denetim Standartları", iç denetimde küresel yetkinlik belgesi "Uluslararası İç Denetçi Sertifikası" ve diğer uzmanlık sertifikaları, sürekli mesleki gelişim için "Mesleki Gelişim Akademisi", kitap yayıncılığı alanında "TİDE Yayınları", temel mesleki bilgi ve referans kaynağı "İç Denetim Dergisi", mesleki akademik gelişime yönelik "Akademik İlişkiler ve Gelişim Programı", "Üniversite Denetim Kulüpleri" ve "Akademik Forum", iç denetim farkındalığı yaratmayı hedefleyen "İç Denetim Farkındalık Ödülleri", "yaz, çiz, çek" sloganıyla gerçekleştirilen "İç Denetime

Genç Bakış Yarışması” gibi faaliyetleri bu kapsamda belirtmek mümkün.

Bu şekilde meslek profesyonellerine, iş dünyasına, kamu kurumlarına, düzenleyici otoritelere ve üniversitelere katkı sağlamaya çalışıyoruz.

stargazete

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA